

Vit síggja, at um Suðurstreymsur átti ein umdømisvaldan tingmann afturat, so hevði sambandsflokkurin fingið hann, og um tveir vóru afturat, so hevði verið ógvuliga tøtt kapping um hann millum fólkaflokk, javnaðarflokk og tjóðveldisflokk.

Teir umdømisvaldu

Tá tað er liðugt at rokna fyrri øll sjei valdømini, verður bytið av umdømisvaldum tingmonnum hetta:

A 8
B 5
C 6
D 0
E 8
F 0
H 0
I 0

Suðuroy er einasta valdømi, har munurin í atkvøðum millum tveir flokkar er so lítill, at tað er hugsandi, at fínteljingin kann bera broytingar við sær í umdømisvaldu tingmonnum. Í Suðuroy er fólkaflokkurin bara fimm atkvøður aftanfyri sambandsflokk.

Tinggáttin

Tá farið verður undir at rokna bytið av eykavalldum tingmonnum, verður atkvøðutalið hjá øllum flokkunum tilsaman bytt við talinum á umdømisvaldu tingmonnum:

27.660:27=1024,4.

Flokkar við færri enn 1.025 atkvøður fáa ongan eykavalldan tingmann. Hetta er sperrumarkið ella tinggáttin, sum tað eisini verður rópt. Kristiliga Fólkaflokkurin og Verkamannafylkingin hava ávíkavíst 682 og 215 atkvøður, og teir eru altoyð stuttir at røkka umboðan í tinginum. Men hevði Kristiliga Fólkaflokkurin fingið ein umdømisvaldan tingmann t.d. í Norðoyum, so hevði hann átt ein tingmann, sjálvt um hann ikki rakk upp um 1/27 av atkvøðunum.

Nú verður atkvøðutalið hjá teimum flokkunum, sum eiga umdømisvaldar tingmenn, bytt við talinum á umdømisvaldu monnum. Hetta verður gjørt fyrri at finna flokk, sum í miðal hevur fægstar atkvøður upp á hvønn umdømisvalda tingmann. Tann flokkurin fær ongan eykavalldan, tí tað verður í mun til hansara umboðan, at lutfallið hjá hinum flokkunum skal rættast við eykamonnum.

A 5.887: 8 = 736
B 4.992: 5 = 998
C 6.062: 6 = 1.010
D 2.116: 0
E 6.583: 8 = 823
H 1.123: 0

37 gevur rætta lutfallið

Vit síggja, at listi A eigur nógv teir biligastu tingmenninar, og tað vil siga, at hann fær ongan eykavalldan tingmann.

Fyri at finna fram til, hvussu nógvur tingmenn flokkarnir áttu at havt, um lutfallið skuldi verið rætt í mun til undirtøkuna á valinum, verður atkvøðutalið hjá hinum flokkunum,

sum eiga at fáa tingumboðan, bytt við miðaltalinum fyri umdømisvaldu tingmenninar hjá fólkaflokkunum:

A 4.992: 736 = 6,78 7
C 6.062: 736 = 8,24 8
D 2.116: 736 = 2,88 3
E 6.583: 736 = 8,94 9
H 1.123: 736 = 1,53 2

Um fullkomið samsvar skuldi verið millum atkvøðubýti og tingumboðan, skuldi tingmannatalið verið 37 ella tiggju eykavalldir umframt teir 27 umdømisvaldu. Men hámarkið er 32, og fyri at finna fram til, hvør skal fáa eykaumboðan og hvør skal vera við sviðið soð, verður samlaða atkvøðutalið hjá teimum fimm flokkunum, sum kunnu fáa eykamenn, bytt við tingmannatalinum, hesir flokkar í mesta lagi kunnu fáa. Atkvøðutalið er 20.876, og tingmannatalið er 24 (hámarkstalið 32 og teir átta fólkafloksmenninir drignir frá).

20.876:24=870.

Rokningin til teir 32

Atkvøðutalið hjá teimum fimm flokkunum verður síðani hvørt sær bytt við 870, og tá fæst at vita, hvussu nógvur tingmenn hvør flokkur hevur rætt til:

B 4.992: 870 = 5,74 6
C 6.062: 870 = 6,97 7
D 2.116: 870 = 2,43 2
E 6.583: 870 = 7,57 8
H 1.123: 870 = 1,29 1

Lagt afturat teimum átta fólkafloksmonnum gevur hetta 32. Nú hava vit samlaða tingmannatalið, og tí er einki bein í at finna fram til, hvør skal hava hvussu nógvur eykamenn. Tað verður gjørt við at draga teir umdømisvaldu frá samlaða talinum:

A 8-8=0
B 6-5=1
C 7-6=1
D 2-0=2
E 8-8=0
H 1-0=1

Vit síggja, at teir báðir smáu flokkarnir fáa triggjar fál, meðan tveir av teimum stóru fáa ein í part.

Avlopsatkvøðurnar avgera valdømini

Næsti spurningur er í hvørjum valdømunum eykavalldu tingmenninir skulu koma úr. Avgerandi er, hvussu nógvur avlopsatkvøður teir fyra flokkarnir hava í einstøku valdømunum.

Fyri at finna fram til tað, verður samlaða atkvøðutalið hjá hvørjum flokkinum bytt við samlaða tingmannatalinum, sum flokkurin skal hava – bæði umdømisvaldum og eykavalldum.

Sjálvstýrisflokkurin skal hava tveir tingmenn: 2.116:2=1.058. Tað vil siga, at tá tingmenninir verða plaseradír í valdømunum, so skulu 1.058 atkvøður dragast frá fyrri hvønn. Flokkurin hevur ongan umdømisvaldan, og tí verða teir eykavaldu plaseradír í valdømunum, har flokkurin hevur flestar atkvøður – í Eystur-

Um semja verður um at hækka tingmannatalið upp um 33, so skal stýrisskipanarlógin broytast. Stýrisskipanarlógin sigur, at samlaða tingmannatalið er í mesta lagið 33 (vallógin sigur framvegis 32)

oy og Norðoyggjum. Hevði samlaða tingmannatalið verið 37, hevði triðji maðurin verið valdur í Norðoyum (Karl Heri Joensen).

Sambandsflokkurin skal hava seks tingmenn. Í miðal „kosta“ teir 832 atkvøður, sum skulu dragast frá, har flokkurin hevur fingið umdømisvaldar. Eingin ivi er um, at eykavalldi maðurin verður valdur í Suðurstreymsi, har avlopsatkvøðurnar eru 840. Um sambandsflokkurin hevði havt ein eykamann afturat, so hevði hann verið valdur í Norðurstreymsi (Terje Davidsen).

Javnaðarflokkurin skal hava sjei tingmenn. 6.062:7=866. Flestar avlopsatkvøður eru í Norðurstreymsi. Um flokkurin hevði havt ein eykamann afturat, so hevði hann verið valdur í Suðurstreymsi (Joan Ziskason).

Miðflokkurin skal hava ein eykamann. Hann verður valdur í valdømunum, har flokkurin hevur flest atkvøður, og tað er í Suðurstreymsi.

streymsi. Hevði tingmannatalið verið 37, so hevði Tordur Niclasen framvegis verið tingmaður.

Í einum lutfalsliga rættvísium lógtungi, hevði tjóðveldisflokkurin átt ein eykavalldan mann. Hann hevði verið valdur í Suðurstreymsi (Finnur Helmsdal), og tað hevði verið søguligt, tí tað er ongantíð áður komið fyrri, at ein flokkur á einum vali hevur fingið fyra tingmenn valdar í einum valdømi.

Lutfalsliga býtið

Vit kunnu enda við spurninginum um rætta lutfallið, sum vit vóru inni á í innanginum. Niðanfyri hava vit sett upp lutfalsliga partin av atkvøðunum og lutfalsliga partin av tingumboðanini:

A 21,3 25,0
B 18,0 18,75
C 21,9 21,88
D 7,7 6,25
E 23,8 25,0
F 2,5 0,0
H 4,1 3,13
I 0,8 0,0

Umboðanin hjá teimum sjei valdømunum hevur eisini verið nógv umrødd. Niðanfyri er víst, hvussu stórtur partur av teimum, ið 30. apríl høvdu valrætt, var í hvørjum valdømunum og hvussu stóran part av tingmanningini valdømini fingur:

NO 12,89 12,50
EY 21,59 18,75
NS 7,71 9,36
SS 36,73 34,36
VÁ 5,29 6,25
SA 3,34 6,25
SU 11,75 12,50

Síðani valið hevur verið tósað um, at talið av umdømisvaldum og/ella eykavalldum skuldi verið broytt, ella at valskipanin møgulega skuldi verið heilt broytt. Tað tósið fer ivaleyst at halda fram, og innanfyri ávisar karmar ber tað til at broyta vallógina til valið, sum í síðsta lagið verður í 2002. T.d. ber tað til at minka talið á eykavalldum og hækka talið á umdømisvaldum, og

Mynd: Jens Kristian Vang

samlaða talið kann lækkast, og tað hækast upp í 33, men ikki hægri enn tað.

Um semja verður um at hækka talið upp um 33, so skal stýrisskipanarlógin broytast. Stýrisskipanarlógin sigur, at samlaða tingmannatalið er í mesta lagið 33 (vallógin sigur framvegis 32). Broyingar í stýrisskipanarlóginu skulu samtykkjast av tveimum tingum, og tað vil siga, at tað ber ikki til at hækka tingmannatalið uppum 32 fyrr enn á valinum, sum verður aftaná tað, sum í síðsta lagið verður í 2002.

Jóannes Hansen

